

3. Соколовський Я.І. Моделювання та оптимізація технологічних режимів сушіння деревини / Я.І. Соколовський, А.В. Бакалець // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Комп'ютерна інженерія та інформаційні технології. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка". – 2008. – Вип. 629. – С. 105-111.

4. Дендюк М.В. Застосування методу кінцевих елементів для розрахунку нестационарних полів вологоперенесення у висушуваній деревині / М.В. Дендюк, В.П. Поберейко, Я.І. Соколовський // Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість : міжвідомчий наук.-техн. зб. – Львів : УкрДЛТУ. – 2003. – Вип. 28. – С. 100-106.

5. Метод конечных элементов: теория, алгоритмы, реализация / В.А. Толок, В.В. Киричевский и др. – К. : Вид-во "Наук. думка", 2003. – 316 с.

6. JAMA: A Java Matrix Package. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.math.nist.gov/javanumerics/jama>.

УДК 336.22

*Доц. М.В. Корягін, канд. екон. наук; здобувач І.В. Гончарук;
доц. С.С. Гринкевич, канд. екон. наук. – Львівська КА*

СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Розглянуто структурну побудову податкової системи із узагальненням цілої низки класифікаційних підходів щодо суб'єктів та об'єктів оподаткування, носіїв податку, джерел сплати податку, типів податкових систем, класифікації податків, класифікації податкових ставок та методів їх встановлення, способу справляння податку та його зарахування на бюджетні рахунки. Встановлено, що ефективність фіскально-економічної політики ґрунтується на оптимальному поєднанні окремих елементів системи оподаткування: платників, суб'єктів, носіїв податку, об'єктів оподаткування, джерел сплати податків, податкових ставок, пільг, квот тощо. Полею для подальших досліджень може бути специфіка та особливості запровадження податків на майно в умовах вітчизняної економіки.

*Assoc. prof. M.V. Koryagin; competitor I.V. Goncharyk;
assoc. prof. S.S. Grunkevich – L'viv commercial academy*

Structural analyse of tax system

Structure of tax system is covered on the basis of consolidation of a whole range of classification approaches towards subjects and objects of taxation, tax bearers, sources of tax paying, types of fiscal systems, types of taxes and tax rates, methods of their establishing and taking them into budget accounts. It is set that efficiency fiscal-economic politicians based on optimum combination of separate elements of the system of taxation: payers, subjects, transmitters of tax, objects of taxation, sources of payment of taxes, tax rates, privileges, quotas, and others like that. By the Field for subsequent researches there can be a specific and features of introduction of taxes on property in the conditions of domestic economy.

Вступ. Завдання фіскально-економічної політики держави потребує поряд із встановленням та практичною реалізацією окремих форм оподаткування також і наукового обґрунтування елементів оподаткування, оскільки саме від них залежить механізм справляння того чи іншого податку, що підтверджує актуальність порушеної проблематики.

Загальні питання класифікації та структуризації податкових систем розглянуто в працях Т. Єфименко, Ю. Іванова, І. Лютого, А. Пешко, А. Соколовської, С. Юрія [1-6]. Проте, існують відмінні підходи до трактування та класифікації тих чи інших елементів податкової системи, їхніх переваг та застосування. Відтак визріла потреба їх системного узагальнення.

Мета дослідження. З огляду на викладене, мета цієї роботи полягає у тому, щоб виділити й узагальнити системотвірні елементи податкової системи та класифікувати їх за сутнісними глибинними політекономічними характеристиками, що надалі може слугувати інструментарієм для ефективного макроекономічного фіскального регулювання економіки.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до поставлених завдань, спершу розглянемо елементи податку. Суб'єкт податку – будь-яка сторона, яка бере участь у процесі організації справляння податків. Суб'єктом можуть бути: держава, що приймає податкові закони; податкові та фінансові органи, що забезпечують виконання цих законів; власне платники податків. Платник податку – юридична чи фізична особа, яка безпосередньо перераховує податок до бюджету. Цікавими з цього приводу є думки класиків російської фінансової теорії. Так, Д. Львов наголошував, що обов'язком кожного громадянина є виділення на користь держави частини свого добробуту. Він виділив чотири категорії платників податків:

- 1) усі громадяни, які зобов'язані сплачувати податки, незалежно від класу, статі, віку;
- 2) усі товариства та акціонерні компанії, які зобов'язані за законом сплачувати податки, незалежно від рівня оподаткування кожного з учасників зокрема;
- 3) общини та інші установи, що функціонують як юридичні особи;
- 4) благодійні та інші установи, що працюють на засадах юридичної особи [7, с. 286-290].

Озеров І. під платником розумів "... ту особу, яка юридично несе податок" [8, с. 223]. Не відрізняється істотно й погляд П. Тарасова. Останній платниками податків вважав усіх осіб, що проживають у державі, враховуючи й іноземців, оскільки всі повинні нести податковий тягар, користуючись послугами держави [9, с. 30-39].

Термін "платник" податку потрібно відрізнити від поняття "носій" податку. Платник здебільшого є транзитною, посередницькою ланкою під час проходження доходів. Він не стільки сплачує податки до бюджету, скільки перераховує туди частину отриманих коштів від покупця. Реальним платником або носієм кожного податку є споживач. Саме останній, оплачуючи вартість товарів і послуг, покриває все, що закладено в цінах реалізації – витрати виробництва й реалізації, прибуток, сплачені податки і збори усіх ланок, де відбувалося виробництво й просування товарів і послуг. Основним споживачем у кожній країні є її народ. Тому саме громадяни скрізь були, є, і завжди будуть основними носіями податків. Іншої альтернативи у фіскальній науці не відомо.

Об'єктом оподаткування називають ті явища чи предмети, внаслідок наявності яких сплачується податок – земля, виробництво, особа тощо. Об'єкт повинен піддаватися чіткому обліку, мати безпосереднє відношення до платника і вказувати на те, що саме оподатковується. Назва податку майже завжди походить від об'єкта оподаткування. У фіскальній термінології об'єкт оподаткування часто ще називають податковою базою. Питання визначення об'єкта оподаткування є досить дискусійним. Більшість економістів XIX ст. об'єктом вбачали лише чистий дохід платника податку. При цьому існували три підходи щодо визначення поняття "чистий дохід". А саме:

- 1) об'єктивно-чистий підхід – частина валового доходу за вирахуванням витрат виробництва;
- 2) суб'єктивно-чистий підхід – частина валового доходу, з якого вираховані не лише витрати виробництва, але й витрати на задоволення найнеобхідніших потреб суб'єкта господарювання;
- 3) майновий підхід – як об'єкт оподаткування є майно.

Озеров І. під об'єктом оподаткування розумів "факти або предмети, внаслідок наявності яких сплачується податок, наприклад, земля, промисел, особа" [8, с. 222-223]. На його думку, предметом для нарахування податків можуть бути: особа; предмети споживання; окремі джерела доходу; загальний дохід; майно платника; момент переходу майна [8, с. 224].

Чинним фіскальним законодавством України об'єктами оподаткування визначено: доходи (прибуток); додана вартість; вартість окремих товарів; майно юридичних і фізичних осіб; інші об'єкти, передбачені законодавчими актами України. Це визначення, на наш погляд, є вичерпним, ґрунтується на об'єктивних засадах фіскальної теорії. Поряд з цим, недостатнім є механізм його реалізації у практичній діяльності, окремі положення приведеної норми на практиці або ігноруються, або взагалі не виконуються.

В аналізі об'єкта оподаткування важливо цю категорію розмежовувати з масштабом її вимірювання. Під останнім розуміють одиницю виміру об'єкта податку. У практиці податкової роботи застосовують фізичні та грошові одиниці оподаткування. Фізичний вимір характеризується більшою точністю, тоді як грошовий є відносним, має опосередкований характер і може бути більш-менш точним впродовж незначного періоду часу. Грошова оцінка застосовується тоді, коли потрібна інтегрована оцінка за кількома фізичними одиницями з урахуванням різних факторів, які не завжди мають фізичний вимір.

Поняття "об'єкт" оподаткування тісно переплітається з поняттям "джерело" податку. Під останнім розуміють фонд, з якого дійсно сплачується податок. Податок може сплачуватися з: доходу, звідки б він не отримувався; капіталу або майна, коли для покриття податку доводиться витратити його частину. Джерело сплати податку може бути безпосередньо пов'язане з об'єктом оподаткування і може не мати до нього відношення. У першому випадку оподатковується дохід або майно, що приносить дохід, у другому – стягується податок на майно чи предмети, які перебувають в особистому користуванні і не дають доходу.

Аналіз структури формування доходів як джерел сплати податків дає підстави розділити їх на дві категорії:

- 1) надходження від власності й капіталу, які мають гарантований стабільний характер і безпосередньо не пов'язані з фінансово-господарським становищем платника. Це так звані пасивні доходи;
- 2) надходження від основного виду діяльності, які безпосередньо залежать від форми участі платника в господарській діяльності, тобто активні доходи.

З огляду на наведену вище класифікацію джерел доходів, можна виділити два типи фіскально-економічних систем: 1) синтетична; 2) класифікаційна. За першої об'єктом оподаткування є сукупний дохід за певний промі-

жок часу. До сукупного доходу належать усі надходження від усіх видів діяльності, і доходи на активні і пасивні не поділяються. Друга система передбачає поділ доходів на окремі групи, кожна з яких оподатковується за своїми специфічними правилами й методиками. Країни, які використовують цю систему, диференціюють доходи не лише на активні й пасивні, але й класифікують їх у розрізі кожної підгрупи.

Кількість класифікаційних груп для різних держав різна. Так, фіскально-економічна система Непалу містить дев'ять груп, Індії – одинадцять. Класифікаційна система Великобританії складається з шести груп, куди входять: доходи від нерухомості; доходи від лісових масивів, що використовуються з комерційною метою; доходи від державних цінних паперів; доходи від промислово-торговельної діяльності і доходи осіб вільних професій; заробітна плата, пенсії; дивіденди та інші доходи, які підлягають розподілу [10, с.25-27].

Зазначимо, що класифікаційна фіскально-економічна система не завжди характеризується поділом доходів на групи. Інколи їй притаманне групування доходів за джерелами їх надходження. Зокрема, систему платежів у колишньому Радянському Союзі не можна вважати системно класифікаційною, хоча вона й передбачала поділ доходів за окремими критеріями. Наприклад, відокремлювали доходи від роботи за наймом у державних підприємствах і підприємствах, що належали релігійним та благодійним організаціям, тобто в основі такого поділу лежав принцип відношення до державного сектора економіки.

Виділяють два підходи щодо встановлення ставок оподаткування – універсальний і диференційований. Універсальний підхід передбачає запровадження єдиної для всіх платників ставки, диференційований – кількох. Диференціювання ставок може відбуватися за двома критеріями. По-перше, у розрізі платників, коли для більшості платників встановлюють стандартну (загальну) ставку, а також зниження та підвищення ставки оподаткування для окремих категорій платників. По-друге, за різними характеристиками і оцінками об'єкта податку.

Позиції побудови податкових ставок можна класифікувати як тверді і відсоткові. Тверді поділяються на фіксовані та відносні, а відсоткові – на пропорційні, прогресивні, регресивні (рис. 1). Тверді ставки встановлюють у грошовому вимірі з розрахунку на одиницю оподаткування, вираженого у фізичних одиницях об'єкта податку. Фіксовані визначаються в певних сумах. Наприклад, єдиний (спрощений) податок для громадян-підприємців, що здійснюють свою діяльність без статусу юридичної особи, податок на промисел, плата за патент на право ведення окремих видів підприємницької діяльності тощо. Відносні встановлюють залежно від певної суми. Наприклад, у відсотках чи частинах від неоподаткованого мінімуму.

Пропорційні ставки не залежать від розміру об'єкта податку та є єдиними щодо всієї бази оподаткування. Окреслені ставки спрощують фіскально-економічну роботу і найповніше відповідають засадам рівнонапруженості оподаткування та рівності платників. За прогресивного оподаткування розмір ставки зростає зі збільшенням обсягу оподаткованого доходу. Прогресія шкали оподаткування може бути простою та ступінчастою. Проста передба-

чає застосування підвищених ставок до всього об'єкта оподаткування; за ступінчастої шкали прогресії підвищені ставки встановлюються до тієї величини податкової бази, яка перевищує інтервальні обмеження. В окресленій ситуації багато залежить від стрімкості й крутизни прогресії. Стрімкість характеризує розміри інтервалів – чим вони менші, тим стрімкіша прогресія. Крутизна виражає співвідношення максимальної і мінімальної ставок. Обидва ці показники за поміркованої фіскально-економічної політики мають бути помірними, створюючи відносно пільгові умови для малозабезпечених верств населення і не надто контрибуційні для громадян з високим рівнем доходів. Регресивні ставки, на відміну від прогресивних, зменшуються із зростанням бази оподаткування. Вони потрібні тоді, коли держава намагається стимулювати подібне зростання. Така політика має свій сенс, адже багатство суспільства – це сукупність багатства його членів, а регресивні ставки стимулюють створення і зростання багатства.

Рис. 1. Класифікація податкових ставок

Характеристика ставок оподаткування ґрунтується на методах їх формування. Останні лежать в основі того чи іншого способу нарахування податку. Прогресивне оподаткування пов'язане з поняттям дискреційного доходу, який використовується платником відповідно до власних потреб і інтересів. Обчислити суму дискреційного доходу можна як різницю між сукупним валовим доходом і величиною законодавчо визначеного неоподаткованого мінімуму. На практиці дискреційний дохід виступає об'єктом оподаткування, який реально відображає межі реалізації інтересів платника залежно від розміру доходів. Оподаткування доходів за пропорційними ставками має певні переваги. По-перше, чим більший об'єкт податку, тим нижчою може бути податкова ставка, що є важелем зростання економічних стимулів. По-друге, використання підвищених ставок, як це має місце за прогресивного оподаткування, призводить до ухилення від оподаткування, "тінізації" доходів суб'єктів підприємництва, що, природно, скорочує бюджетні надходження, а нерідко викликає дефіцит державних заходів. По-третє, множинність ставок за прогресивного методу оподаткування на певному рівні робить не вигідним отримання високих доходів і підриває стимули до зростання власних фінансових ресурсів.

Однією з найскладніших процедур фінансової роботи є визначення рівня податкових ставок. Саме оптимальний рівень ставки оподаткування створює, з одного боку, належні передумови для зміцнення доходної частини бюджету, а, з іншого, – для ефективного використання носіїв фіскальних від-

носин як фінансових важелів в умовах нестабільної економіки. Фіскальна теорія передбачає такі методи встановлення податкових ставок: 1) інтуїтивний; 2) емпіричний; 3) економіко-математичного моделювання.

Податкові пільги – це повне або часткове звільнення від оподаткування. Податкові пільги можна згрупувати за такими ознаками: повне або часткове звільнення від сплати податку окремих осіб або категорій платників; повне або часткове звільнення податкової бази від оподаткування; використання неоподаткованого мінімуму; зменшення належної до сплати за звітний податковий період суми податкового зобов'язання; використання податкових знижок і кредитів; зменшення ставки податку. Правове регулювання податкових пільг відбувається на двох рівнях. Перший – податкові закони, в яких визначаються загальні напрями пільгового оподаткування для окремих платників, регіонів, економічних зон, галузей господарювання. Другий – нормативно-інструктивні документи, призначені для реалізації тактичних заходів стосовно конкретних суб'єктів. Суперечливим, на наш погляд, є застосування пільг на галузевому рівні. Іноді на ту чи іншу сферу діяльності може поширюватися комплекс пільг: у галузі бюджетного фінансування через бюджетні дотації; звільнення від оподаткування; надання пільгових кредитів. У сучасних умовах господарювання це актуально для підприємств сільськогосподарського, заготівельно-переробного комплексів, так званих базових галузей економіки, які на сьогодні є планово-збитковими. Галузеві пільги, як показує досвід, не тільки не вирішують пріоритетів державного фінансування, а, навпаки, сприяють тіньовому перерозподілу коштів в інтересах одних галузей економіки за рахунок інших.

Систему податкових пільг умовно можна поділити на дві групи. Перша містить традиційні, суспільно необхідні звільнення від фіску. Вказана група пільг не залежить від зміни різних обставин соціального, економічного, політичного характеру. Прикладом може бути звільнення від оподаткування окремих осіб чи категорій платників. Друга група пільг визначається певною короткотерміновістю щодо окремих платників чи об'єктів оподаткування. У сучасних умовах, коли фіскально-економічна політика швидкоплинно змінюється під впливом господарської й політичної ситуації, ця група відрізняється широким діапазоном пільг і його плинністю. Вважаємо, що в Податковому кодексі насамперед потрібно зафіксувати першу групу пільг і лише окреслити контури другої, яка конкретизуватиметься в робочих інструктивно-методичних документах.

Завершуючи розгляд теоретичних аспектів побудови фіскальної політики у сфері встановлення податків, розглянемо їхні основні різновиди та соціально-економічне призначення (рис. 2). За економічним змістом об'єкта оподаткування податки поділяють на: 1) податки на доходи; 2) податки на споживання; 3) податки на майно. Податки на доходи – це обов'язкові платежі, об'єктом оподаткування яких є дохід або прибуток певного платника, отриманий впродовж певного періоду часу. До того ж, податки на доходи передбачають оподаткування безпосередніх доходів у джерела їх виплати. Податки на споживання – це обов'язкові платежі, які сплачують юридичні та фі-

зичні особи в процесі споживання конкретних видів товарів чи інших вартостей. Характерною ознакою податків на споживання є їх справляння не в момент отримання доходу, а в процесі його використання. Метою запровадження таких податків є поповнення доходів бюджету та регулювання співвідношення між споживанням і нагромадженням. Податки на майно – обов'язкові платежі, які справляються з конкретних власників рухомого чи нерухомого майна або в процесі передачі на них прав власності. Оцінка податкової бази може проводитися як у грошовому, так і в абсолютному вимірах (квадратних метрах, об'ємі циліндрів двигуна для автомобілів тощо).

Рис. 2. Класифікація податків

За способом сплати податки поділяють на прямі й непрямі. Цей поділ умовний і виправданий лише з теоретичних міркувань, адже універсальні форми непрямих податків під час перенесення їх справляння зі сфери реалізації у сферу виробництва мають багато ознак прямого оподаткування. Прямі податки – це податки, що встановлюються безпосередньо щодо платника, який сплачує їх до бюджету держави, і обсяги таких податків залежать від податкової бази. Непрямі податки – це податки, які справляються до бюджету за допомогою цінових механізмів, причому конкретні платники податків не завжди є їх носіями. Непрямі податки враховані у цінах товарів, робіт, послуг і їх обсяг для окремого платника, носія податку, визначається обсягом споживання й не залежить від його доходів.

Залежно від органу влади, який встановлює податки, тобто за рівнем запровадження, податки поділяються на загальнодержавні та місцеві. Загальнодержавні податки – це обов'язкові платежі, що встановлюються Парламентом, а іноді й Урядом (в разі надання йому надзвичайних повноважень) і є обов'язковими на всій території держави незалежно від того, до якого рівня бюджетної системи вказані платежі входять. Місцеві податки – обов'язкові платежі, які встановлюються місцевими органами влади й управління базового рівня, а їх нарахування обов'язкове лише на певній території. Встановлення місцевих податків можливе за трьома варіантами:

- 1) Встановлення місцевих податків згідно з обов'язковим переліком, який затверджує найвищий орган державної влади.

- 2) Встановлення місцевих податків як надбавок до загальнодержавних.
- 3) Автономне запровадження місцевих податків і зборів територіальними органами влади чи управління без будь-яких обмежень з боку центральних органів влади.

За способом справляння податки бувають розкладні та окладні (квотарні). Розкладні податки – це історична форма справляння податків. Вона відповідала низькій податковій техніці. Механізм оподаткування був таким: спочатку уряд визначав загальну суму податкових надходжень, яка була необхідна для фінансового забезпечення функціонування держави, потім ця сума розподілялася між адміністративними одиницями залежно від обраного масштабу. Пізніше уряд адміністративної одиниці доводив до кожного платника відповідну суму нарахованого податку. За квотарних або окладних податків нарахована для кожного платника сума податку визначається залежно від обсягу податкової бази і ставок оподаткування.

Залежно від порядку зарахування на бюджетні рахунки податки поділяються на закріплені та регульовані. Закріплені або директивні податки – це платежі, які повністю надходять до певного, причому тільки одного, бюджету. Директивними можуть бути як загальнодержавні, так і місцеві податки. Регульовані податки – це податки, які можуть зараховуватися до різних ланок бюджету, тобто держава розподіляє їх між рівнями бюджетної системи. Здебільшого регульованими податками виступають загальнодержавні.

Висновки. Ефективність фіскально-економічної політики ґрунтується на оптимальному поєднанні окремих елементів системи оподаткування: платників, суб'єктів, носіїв податку, об'єктів оподаткування, джерел сплати податків, податкових ставок, пільг, квот тощо. Аналіз структури формування доходів як джерел сплати податків дає підстави розділити їх на дві категорії: надходження від власності й капіталу, які мають гарантований стабільний характер та надходження від основного виду діяльності, які безпосередньо залежать від форми участі платника в господарській діяльності. З огляду на цю класифікацію джерел доходів, можна виділити два типи фіскально-економічних систем: синтетичну та класифікаційну. За схемою побудови податкових ставок їх доцільно класифікувати як тверді ставки і відсоткові ставки з подальших поділом твердих ставок на фіксовані та відносні, а відсоткових – на пропорційні, прогресивні, регресивні. Фіскальна теорія передбачає такі методи встановлення податкових ставок: інтуїтивний; емпіричний; економіко-математичного моделювання. За економічним змістом об'єкта оподаткування податки класифікують як податки на доходи (прибутки); податки на споживання (витрати); податки на майно (капітал). Поле для подальших досліджень може бути специфіка та особливості запровадження податків на майно в умовах вітчизняної економіки.

Література

1. **Юрій С.І.** Бюджетна система України / С.І. Юрій, Й.М. Бескид. – К. : Вид-во НІОС. – 2000. – 400 с.
2. **Єфименко Т.І.** Концептуальні підходи до реформування податкової системи України // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – № 1. – С. 9-16.

3. Лютий І.О. Податки на споживання в економіці України / І.О. Лютий, А.Б. Дрига, М.О. Петренко. – К. : Вид-во "Знання", 2005. – 335 с.
4. Проблеми податкового регулювання і планування податкових платежів / Ю.Б. Іванов, О.М. Тищенко, К.В. Давискіба та ін. / за ред. Ю.Б. Іванова. – Харків : Вид-во ХНЕУ, 2006. – 240 с.
5. Соколовська А.М. Податкова система держави: теорія і практика становлення / А.М. Соколовська. – К. : Вид-во "Знання-Прес", 2004. – 454 с.
6. Пешко А.В. Шляхи стабілізації бюджетної системи України // Економіка промисловості. – 2005. – № 4. – С. 3-8.
7. Кучерявенко Н.П. Основы налогового права / Н.П. Кучерявенко. – Харьков : Вид-во "Константа", 1996. – 320 с.
8. Озеров И.Х. Основы финансовой науки / И.Х. Озеров. – М. : Тип. Т-ва Сытина, 1914. – 364 с.
9. Тарасов И. Очеркъ науки финансового права / И. Тарасов. – Ярославль, 1883. – 695 с.
10. Налоги и налогообложение / Русакова И.Г., Кашин В.А., Толкушкин А.В. и др. – М. : Изд-во "Финансы", ЮНИТИ, 1998. – 495 с.

УДК 668: 330.131

Доц. Н.Ю. Подольчак, канд. екон. наук;
аспір. В.Є. Матвійшин – НУ "Львівська політехніка"

МЕТОДИ ЗНИЖЕННЯ РИЗИКІВ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ І ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕНЕРГООЩАДНИХ ЗАХОДІВ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Проаналізовано методи зниження ризиків енергоресурсів машинобудівних підприємств. Сформовано матрицю використання методу резервування у зниженні рівня ризиків енергоресурсів підприємства. Розроблено модель оцінювання ефективності енергоощадних заходів як важливих методів зниження ризиків енергоресурсів підприємства. Встановлено, що пріоритетним завданням країн, що розвиваються, є економічне зростання шляхом раціонального використання енергоресурсів, зниження енергомісткості технологій виробництва, скорочення енергомісткості продукції та оптимізація ризиків енергоресурсів. Ризики енергоресурсів, які виникають у діяльності машинобудівного підприємства, істотно відрізняються від інших видів економічних ризиків.

*Assoc. prof. N.Yu. Podolchak; post-graduate V.Ye. Matviyishin –
NU "L'vivs'ka Politekhnik"*

Risk reducing Methods of energy resources and evaluation of efficiency of energy saving approaches in machine-building enterprise

In the article it was analyzed the methods of risk reducing of energy resources of machine-building enterprises. It was formed the matrix of using the reserved in energy resources risk reducing of enterprises. It was elaborated the model of efficiency evaluation in energy saving approaches as a important methods of energy resources risk reducing of enterprises. It is set that foreground job of countries which develops is the economy growing by the rational use of enepropescypciv, decline of energycapacity of technologies of production, reduction of energycapacity of products, and optimization of risks of enepropescypciv. The risks of power resources, which arise up in activity of machine-building enterprise, substantially differ from other types of economic risks.

Постановка проблеми. Керівники, спрямовуючи методи менеджменту на одні види ризиків та їхні наслідки, часто ігнорують інші існуючі та потенційні види ризиків підприємства. Аналіз літературних джерел та практики